BOB DYLAN

KRONIKY

DÍL PRVNÍ

ARGO

BOB DYLAN

Kroniky

Díl první

BOB DYLAN

Kroniky

Díl první

Argo

Přeložil Jiří Popel

Chronicles
Czech edition © Argo, 2018
Copyright © 2004 by Bob Dylan
Translation © Jiří Popel, 2005, 2018
Cover design © C. Linda Dingler, 2004

Excerpt from Scratch by Archibald MacLeish. Copyright © 1971 by Archibald MacLeish, renewed 1999 by William MacLeish.

ISBN 978-80-257-2400-2 (váz.)
ISBN 978-80-257-2451-4 (e-kniha)

Ukázka elektronické knihy

1

Začátky bodování

Lou Levy, šéf vydavatelství Leeds Music, mě vzal taxíkem do secesního sídla řádu Delfských rytířů na západní Sedmdesátou ulici, aby mi tam ukázal miniaturní nahrávací studio, kde Bill Haley se skupinou His Comets nahráli „Rock Around the Clock" – a pak do restaurace Jacka Dempseyho na Osmapadesátou a Broadway, kde jsme se usadili v červeném koženém boxu s výhledem na ulici.

Lou mě představil Jackovi Dempseymu, vynikajícímu boxerovi. Jack na mě zahrozil pěstí.

„Na těžkou váhu teda nevypadáš, mladej, budeš muset krapet přibrat. A budeš se muset taky začít trochu líp oblíkat, jako frajer – teda ne že bys v ringu potřeboval zrovna moc hadrů. A nesmíš se bát ji někomu pořádně ubalit."

„Není boxer, Jacku. Skládá písničky a my mu je budeme vydávat."

„Jo? Aha. Tak doufám, že je jednou uslyším. Hodně štěstí, mladej."

Venku fičel vítr, prohánět po nebi roztroušený útržky mraků, mezi červenými lucernami vířil sníh a kolem okna restaurace spěchali zachumlaný městský týpci – prodavači s kožešinovýma klapkama na uších se mohli přetrhnout, aby nalákali kupce do obchodů, stánkaři pekli kaštany a z kanálů stoupala pára.

Nic z toho mi nepřipadalo důležitý. Zrovna jsem podepsal smlouvu se společností Leeds Music, a dal jim tak práva na vydávání svých písniček, ale zase tak moc to neznamenalo. Moc jsem

jich totiž ještě nesložil. Lou mi dal zálohu sto dolarů za budoucí tantiémy, já podepsal formulář a byl jsem v pohodě.

John Hammond, jenž mě přivedl do Columbia Records, mě vzal za Louem a požádal ho, aby se o mě postaral. Hammond sice slyšel jen dvě moje původní věci, ale měl tušení, že napíšu další.

Když jsme se vrátili do Louovy pracovny, otevřel jsem futrál, vytáhl kytaru a začal si brnkat. V místnosti byl docela binec – stohy škatulí s notovými party, nástěnky s rozvrhy nahrávacích sekvencí různých hudebníků, černý gramofonový desky, matrice s bílýma nálepkama, podepsaný fotky estrádních umělců, blyštivý portréty – Jerry Vale, Al Martino, The Andrews Sisters (jednu z nich si vzal Lou za ženu), Nat King Cole, Patti Pageová, The Crew Cuts –, pár velkých stojacích kotoučových magnetofonů a velkej tmavohnědej dřevěnej psací stůl se změtí dalších drobností. Lou vzal mikrofon, položil ho přede mě na stůl, zapojil ho do jednoho z magneťáků a nepřestal přitom žvejkat obrovskej exotickej doutník.

„John do tebe vkládá velký naděje," řekl Lou.

Tím Johnem myslel Johna Hammonda, výtečnýho vyhledávače nových talentů a objevitele takových hvězd, jako byli třeba Billie Holidayová, Teddy Wilson, Charlie Christian, Cab Calloway, Benny Goodman, Count Basie nebo Lionel Hampton. Umělci, co dělali muziku, která rezonovala s americkým životem. Hammond je všechny představil veřejnosti, a dokonce i řídil poslední nahrávací session Bessie Smithové. Byl to legendární aristokrat ryze amerického ražení. Jeho matka pocházela z rodiny průmyslovýho magnáta Vanderbilta a John vyrůstal v bavlnce a poklidu vyšší společnosti. Jeho to ale neuspokojovalo a rozhodl se zasvětit život hudbě, své největší lásce, a ze všeho nejraději zvonivýmu rytmu odvazovýho jazzu, spirituálů a blues. Byla to hudba jeho srdce a byl ji s to bránit vlastním tělem. Nikdo se mu nedokázal postavit do cesty a John nikdy neměl moc času nazbyt. Nemohl jsem uvěřit, že sedím v jeho pracovně. To, že mi zařídil nahrávací

smlouvu s firmou Columbia Records, bylo naprosto neuvěřitelné. Kdybych to někde vyprávěl, lidi by si mysleli, že si vymejšlim.

Columbia bylo nejslavnější a nejprestižnější hudební vydavatelství v zemi a už pouhej fakt, že jsem překročil jeho práh, byl pro mě závažnou událostí. Abyste tomu rozuměli: folkovou muziku tehdy všichni význační vydavatelé považovali za pokleslej a druhořadej žánr a vycházela jen u malých firmiček. Velké nahrávací společnosti tu byly jen pro elitu a její patřičně vydezinfikovanou a pasterizovanou hudbu. Někdo jako já se tam mohl dostat jen za mimořádných okolností. Ale John byl mimořádnej člověk. Nedělal žádné amatérské desky, ani nenahrával žádné amatérské umělce. Byl nesmírně předvídavej, slyšel mě hrát a zpívat, cítil mý myšlenky a měl neochvějnou víru v mou budoucnost. Řekl mi, že ve mně vidí pokračovatele dlouhé tradice blues, jazzu a folku, a ne nějakej novotářskej mladej zázrak, kterej balancuje na hraně mezi styly. Ne že by v té době nějaká ostrá hrana mezi styly vůbec existovala. Na konci padesátých a začátku šedesátých let působila americká hudební scéna pěkně ospalým dojmem. Na dobu, kdy do ní vdechli Beatles, Who nebo Rolling Stones novou vzrušující životní mízu, si musela ještě několik let počkat. V té době jsem hrál trochu drsnější folkový věci šmrncnutý ohněm a sírou a nemusel jsem zrovna uspořádat anketu, abych zjistil, že nepřipomínají nic, co mohl v tý době člověk slyšet z rádia – že se prostě nezaprodávaj komerci, ale John prohlásil, že komerční úspěch není jeho prioritou a že chápe všechny dopady toho, co dělám.

„Mám rád upřímnost," řekl tehdy. John mluvil dost hrubým a drsným způsobem, ale v očích mu přitom jiskřily plamínky porozumění.

Nedávno podepsal smlouvu s Petem Seegerem, ale neobjevil ho. Pete se pohyboval na hudební scéně už nějakej ten pátek. Byl členem populární skupiny The Weavers, ale za McCarthyho éry

se dostal na černou listinu, měl to hodně těžký, avšak nikdy nepřestal pracovat. Když Hammond mluvil o Seegerovi, vždycky se naštval a poukazoval na to, že jeho předkové připluli do Ameriky na lodi Mayflower a bojovali prokristapána v bitvě o Bunker Hill. „Dokážeš si představit, že ho ty parchanti šoupli na černou listinu? Měli by je za to natřít dehtem a vyválet v peří."

„Řeknu ti to takhle," řekl mi. „Jseš talentovanej mladej muž, a jestli se nerozmělníš a svý nadání dokážeš patřičně využít, budeš v pohodě. Dostanu tě k nám a natočím ti desku. Pak uvidíme, co bude."

A to mi bohatě stačilo. Posunul přede mě běžnej formulář, já ho z fleku podepsal a všechny detaily jsem hodil za hlavu – nepotřeboval jsem k tomu právníka, odbornýho poradce nebo někoho, kdo by mi koukal přes rameno. Milerád bych podepsal cokoli, co by přede mě položil.

Mrknul se na kalendář, zakroužkoval na něm datum nahrávání a řekl mi, abych přemejšlel o tom, co bych chtěl hrát. Pak brnknul šéfovi propagace Billymu Jamesovi a řekl mu, aby o mně sepsal krátkou biografickou zprávičku pro reklamní účely.

Billy byl vyfiknutej, jako by právě promoval na Yaleu, měl středně vysokou postavu a černý kudrnatý vlasy. Vypadal, že v životě nevykouřil jedinýho jointa a nikdy se nedostal do průšvihu. Vplul jsem do jeho pracovny, posadil se naproti němu ke stolu a Billy se ze mě snažil vypáčit nějaký informace. Asi čekal, že je ze sebe začnu sypat jako z rukávu. Vzal si blok, tužku a zeptal se mě, odkud pocházím. Řekl jsem mu, že z Illinois, a on si to zapsal. Potom se mě zeptal, jestli jsem už někde pracoval, a já mu sdělil, že už jsem měl nejmíň deset různých zaměstnání – třeba že jsem řídil pekařskou dodávku. Zase si to poznamenal a zeptal se, co jsem dělal ještě. Řekl jsem, že jsem makal na stavbě, a jeho zajímalo kde.

„V Detroitu."

„Hodně jsi cestoval?“

„Jo.“

Zeptal se mě, kde žije moje rodina. Řekl jsem mu, že nevím, že už jsem se s nima dlouho neviděl.

„Jaké u vás v rodině panují poměry?“

Řekl jsem mu, že mě vykopli.

„Čím byl tvůj otec?“

„Elektrikářem.“

„A matka?“

„V domácnosti.“

„Jakou hudbu hraješ?“

„Folk.“

„Co je to za hudbu?“

Řekl jsem mu, že jsou to lidový písničky. Ty otázky mi lezly na nervy. Cítil jsem, že je můžu ignorovat. Billy ze mě zjevně znejistěl, ale mně to nevadilo. Nechtěl jsem mu odpovídat, necítil jsem potřebu někomu něco vysvětlovat.

„Jak ses sem dostal?“

„Náklaďákem.“

„Nákladním autem.“

„Ne, vlakem.“

„Myslíš jako dobytčákem?“

„Jo, jako dobytčákem. Nákladním vlakem.“

„No dobře, tak nákladním vlakem.“

Začal jsem se dívat Billymu za záda, za jeho židli, oknem přes ulici na kancelářskou budovu, kde jsem zahlídl nápadnou sekretářku do čehosi ponořenou – seděla u stolu a zamyšleně si něco, zabraná do práce, zapisovala. Nebylo na ní nic k smíchu. Přál jsem si, abych měl dalekohled. Billy se mě zeptal, kam bych se podle sebe zařadil na dnešní hudební scéně, a já mu řekl, že nikam. To byla pravda, skutečně jsem se nedokázal k někomu přirovnat. Zbytek ale byly jen obyčejný žvásty a nesmysly, který mě zrovna napadly.

Na žádným dobytčáku jsem do New Yorku nepřijel. Přifrčel jsem ze Středozápadu ve čtyřdveřovým chevroletu Impala 57 – vystřelil jsem z Chicaga při první příležitosti. Nechávali jsme za sebou zakouřený města, klikatý silnice, zasněžený zelený lány, a řítili se pořád dál na východ přes hranice Ohia, Indiany a Pensylvánie, čtyřiadvacet hodin v autě. Většinu cesty jsem proklimbal na zadním sedadle, mluvil jen trochu ze slušnosti, přemýšlel o svých skrytých záměrech... až jsme nakonec přejeli most George Washingtona.

Na jeho konci mi velkej bourák zastavil a já vystoupil. Zabouchnul jsem za sebou dveře, zamával na rozloučenou a vkročil na zmrzlou sněhovou krustu. Do tváře mě okamžitě udeřil štiplavej vítr. Konečně jsem byl v New Yorku, městě příliš komplikovaném na to, aby mu člověk dokázal porozumět, a ani jsem se o to nehodlal snažit.

Přijel jsem tam vyhledat zpěváky, které jsem znal z desek. Byli to Dave Van Ronk, Peggy Seegerová, Ed McCurdy, Brownie McGhee a Sonny Terry, Josh White, The New Lost City Ramblers, Reverend Gary Davis a celá řada dalších – ale ze všeho nejvíc jsem chtěl najít Woodyho Guthrieho. New York City, město, které mělo dát konkrétní obrysy mému osudu. Moderní Gomora. Stál jsem sice na startovní čáře, ale nebyl jsem žádnej zelenáč.

Přijel jsem uprostřed kruté zimy. Zima byla brutální a všechny městské magistrály byly pod sněhem, ale vyjel jsem z prokřehlýho severu, malýho růžku země, kde pohled na temné zamrzlé lesy a zledovatělé silnice nikoho nevzrušoval. Přes to jsem se dokázal s klidem přenést. Nepřijel jsem do New Yorku hledat bohatství nebo lásku. Měl jsem to srovnané v hlavě, velmi dobře jsem si uvědomoval, o co mi jde, a zvykl jsem si dělat věci svým nepraktickým a vizionářským způsobem. Byl jsem umíněnej jako mezek a nepotřeboval jsem ničí potvrzení, že cesta, kterou jsem si vybral, je správná. V téhle temné mrznoucí metropoli

jsem neznal jedinou živou duši, ale to se mělo brzy – a rychle – změnit.

Café Wha? byl nealkoholickej klub na McDougalově ulici v samém srdci Greenwich Village. Byla to mizerně osvětlená rozlehlá suterénní díra s nízkým stropem, která připomínala závodní jídelnu a měla otevřeno od poledne do čtyř do rána. Někdo mi poradil, abych tam zašel za zpěvákem Freddym Neilem, šéfem hudební produkce během dne.

Když jsem tam dorazil, řekli mi, že ho najdu v přízemí u šaten s kabáty a klobouky, a tam jsem ho taky našel. Neil byl hlavním moderátorem klubu a měl na starosti všechny vystupující umělce. Byl strašně milej. Zeptal se mě, co dělám, a já na to, že zpívám, hraju na kytaru a na foukací harmoniku. Chtěl, abych mu něco zahrál. Asi po minutě mi řekl, že ho můžu doprovázet na foukačku během jeho vystoupení. Byl jsem nadšením bez sebe. Přinejmenším jsem našel flek, kde mi neumrzne zadek. Byla to paráda.

Fred hrál zhruba dvacet minut a pak představil další účinkující. Když bylo v klubu narváno a Fred měl dobrou náladu, vrátil se na jeviště. Účinkující většinou hráli falešně a neohrabaně, jako by tam přišli přímo z oblíbenýho televizního pořadu Teda Macka Amatérská hodina. Chodili tam hlavně studenti, sekretářky místo oběda, námořníci a turisti. Každý účinkující měl na vystoupení deset až patnáct minut. Jenom Fred mohl hrát, jak dlouho chtěl, jak dlouho mu vydržela inspirace. Freddy byl uvolněnej růžolící chlapík, konzervativně oblečenej a v jednom kuse podmračenej a zadumanej. Měl kudrnatý vlasy, tvářil se záhadně a zpíval blues zaníceným a mocným barytonem, kterej otřásal stropem, ať zpíval do mikrofonu nebo bez něj. Byl vládcem klubu, a dokonce měl svůj vlastní harém, své oddané fanynky. Byl nedotknutelnej a všechno se točilo jen kolem něj. O řadu let později Freddy napsal hit „Everybody's Talkin'". Nikdy jsem tam nehrál sám. Jen

jsem doprovázel Freda při všech jeho skladbách a bylo to první místo, kde jsem začal v New Yorku pravidelně vystupovat.

Odpolední produkce v Café Wha? připomínala extravagantní pestrobarevnou všehochuť, ve které mohl vystoupit v podstatě kdokoli s čímkoli – komik, břichomluvec, hráči na ocelový barely, básník, chlap převlečený za ženskou, duo, které zpívalo broadwayské muzikálové árie, kouzelník s králíkem v klobouku, hypnotizér v turbanu, nebo člověk, kterej se jen pitvořil a dělal na přítomné různý ksichty a grimasy – prostě kdokoli, kdo se chtěl nějak prosadit v šoubyznysu. Nic, co by změnilo váš názor na svět. Fredův flek bych nebral za nic na světě.

Asi v osm večer odpolední zvěřinec skončil a začala profesionální produkce. Jeviště ovládli komici jako Richard Pryor, Woody Allen, Joan Riversová, Lenny Bruce a komerční folkové vokální skupiny jako třeba The Journeymen. Všichni, kdo vystupovali odpoledne, si sbalili svý fidlátka a vypadli. Jeden z týpků, co hrávali odpoledne, byl i Tiny Tim, kterej mluvil fistulí. Hrál na ukulele a vysokým holčičím hlasem zpíval starý šlágry z dvacátých let. Párkrát jsem s ním pokecal a zeptal se ho, kde se dá v New Yorku ještě hrát. Řekl mi, že někdy vystupuje na Times Square v podniku, kterej se jmenuje Hubertův bleší cirkus. To místo jsem poznal později.

Na Freda v jednom kuse naléhali nejrůznější pouliční flákači, aby je nechal vystoupit s takovým či onakým číslem. Nejzoufalejší z nich byl týpek, kterej si říkal Billy Řezník. Vypadal, jako by přišel rovnou z nějakýho hororu. Uměl hrát jen jednu věc, „High-Heel Sneakers“, a byl na ní závislej jako na nějaký droze. Fred ho obvykle nechal, aby ji zahrál někdy odpoledne, většinou když v klubu nebyla skoro ani noha. Billy ji vždycky uvedl slovy: „Tohle je pro vás, kočky.“ Řezník nosil svrchník, kterej mu byl malej, a když si ho zapnul, měl ho vypjatej přes prsa. Byl silně nervózní a kdysi strávil nějakou dobu ve svěrací kazajce v blázinci

v Bellevue – a taky v base, kde zapálil matraci. Billyho potkala v životě spousta nepříjemností a s každým byl hned na nože. Ale tu písničku zpíval fakt dobře.

Jinej populární týpek nosil kněžskou sutanu a vysoké červené boty s rolničkami a vyprávěl všelijak překroucený příběhy z bible. Občas se tam objevil i Moondog. Byl to slepej básník, kterej žil většinou na ulici. Nosil vikinskou helmu, místo ponča deku a vysoký kožešinový holínky. Moondog vždycky vysekl nějakej monolog a hrál na bambusový flétny a píšťaly. Většinou vystupoval na Dvaačtyřicáté ulici.

Nejradši jsem měl Karen Daltonovou. Byla to vysoká hubená bílá bluesová zpěvačka, která se dokázala náramně rozjet. Ve skutečnosti jsem se s ní už předtím setkal, viděl jsem ji v létě před tím ve folkovém klubu v jednom horském městečku nedaleko Denveru. Karen měla hlas jako Billie Holidayová, hrála na kytaru jako Jimmy Reed a dávala do toho naprosto všechno. Párkrát jsem si s ní zazpíval.

Fred se vždycky snažil upíchnout většinu účinkujících a choval se nanejvýš diplomaticky. Někdy v klubu nebyla ani noha, jindy byl poloprázdnej a pak, z nějakýho nepochopitelnýho důvodu, v něm byla hlava na hlavě a venku čekaly další fronty zájemců. Fred byl hlavním lákadlem, jeho jméno zářilo venku nad vchodem, a tak je možné, že většina lidí chodila na něj. Nevím to jistě. Hrál na obrovskou kytaru, měl říznej a dravej rytmus a hlas jako hrom, kterej vás doslova kopal do hlavy. Hrál sám, ale znělo to jako celá kapela. Zpíval divoký verze hybridních galejnických písniček a dokázal dostat posluchače okamžitě do varu. Slyšel jsem o něm spousty všelijakých drbů a fám – že je potulnej námořník s malou lodí zakotvenou na Floridě, tajnej policajt s temnou minulostí, ochránce prostitutek. Kdysi přijel do Nashvillu, vystupoval tam s vlastním repertoárem a pak odfrčel do New Yorku, kde si moc nevyskakoval a čekal, až se něco přižene a vydělá mu to nějaký prachy. Ať už cokoli z toho